

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 1578/2022

06.07.2022. године

Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Милица Торњански, адвокат из ..., против тужене Основне школе „Жарко Зрењанин“ из Маглића, коју заступа Правобранилаштво општине Бачки Петровац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 297/22 од 07.02.2022. године, у седници одржаној 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 297/22 од 07.02.2022. године, у делу који се односи на накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ: пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 297/22 од 07.02.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1123/21 од 08.10.2021. године, у ставу првом, трећем, четвртном, у делу става петог изреке који је односи на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање надлежном Фонду за износе из става трећег и четвртог и у ставу шестом изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев којим је тражено да суд обавезе тужену да исплати: тужиљи АА, за период од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 111.809,50 динара и регреса за коришћење годишњег одмора 107.719,65 динара, и тужиоцу ББ, за период од 01.10.2019. године до 31.12.2020. године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 49.070,00 динара и регреса за коришћење годишњег одмора 39.850,89 динара, у појединачним месечним износима означеним у пресуди са затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате, као и да на наведене износе изврши уплату доприноса за обавезно социјално осигурање надлежном Фонду за тужиљу за период од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године и за тужиоца за период од 01.10.2019. године до 31.12.2020. године и **ОДБИЈА** захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиоци да туженој накнаде трошкове целог поступка од 55.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1123/21 од 08.10.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име неисплаћених зарада исплати тужиљи за период од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године 9.135,98 динара опредељених према појединачним износима са припадајућом затезном каматом и да тужиоцу за период од 01.10.2019. године до 31.12.2020. године 3.644,09 динара, са законском затезном каматом од 21.01.2021. године до исплате. Ставом трећим и четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи за период од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 111.809,50 динара и регреса за коришћење годишњег одмора 107.719,65 динара и тужиоцу, за период од 01.10.2019. године до 31.12.2020. године, на име накнаде трошкова за исхрану у току рада 49.070,00 динара и на име регреса за коришћење годишњег одмора 39.850,89 динара, према опредељеним појединачним месечним износима са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да за тужиоце изврши уплату доприноса за обавезно социјално осигурање надлежном Фонду и то за тужиљу за период од 01.02.2018. године до 31.12.2020. године и за тужиоца за период од 01.10.2019. године до 31.12.2020. године на име износа из става другог, трећег и четвртог изреке. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима исплати на име трошкова парничног поступка 104.268,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом седмим изреке, ослобођени су тужиоци обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 297/22 од 07.02.2022. године, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда је потврђена у делу одлуке о тужбеним захтевима.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену у делу у ком је одлучено о праву тужилаца на исплату накнада за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, тужена је изјавила благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а како то произлази из навода ревизије. Предложила је да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у основним школама на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је у радном односу са туженом и у спорном периоду, од фебруара 2018. закључно са децембром 2020. године, обављала је послове радног места Тужилац је у радном односу са туженом и у спорном периоду, од октобра 2019. закључно са децембром 2020. године, обављао је послове

радног места У наведеним спорним периодима, тужиоцима је обрачунавана плата тако што је основица коју објављује Влада Републике Србије множена са коефицијентом радног места који износи 6,30. Обрачуната висина основне плате за сваки месец спорног периода, на тај начин, била је нижа од износа минималне зараде. Тужена је вршила корекцију плата тужиоцима у сваком месецу спорног периода до минималне зараде, али је и поред извршених корекција (доплата) тужиоцима обрачуната и исплаћена основна плата била нижа од висине минималне зараде (јер корекција није правилно извршена). На обрачунским листама плате тужилаца, као посебна ставка није исказивана накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да је, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредно важећим Колективним уговорима у Републици Србији, односно ПКУ за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије, дневни износ исхране у току рада 250,00 динара и месечни износ регреса 1/12 месечно од 75% просечно исплаћене зараде по запосленом у Републици Србији према последњем објављеном податку претходне године. По мишљењу судског вештака, у спорним периодима, неисплаћени топли оброк за тужиљу износи 111.809,50 динара, док за тужиоца 49.070,00 динара, при чему је неисплаћена накнада за регрес за коришћење годишњег одмора за тужиљу 107.719,65 динара, а за тужиоца 39.850,89 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужилаца усвојили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у спорном периоду утврђене вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судови, у ситуацији када је тужена тужиоцима исплаћивала зараду у висини нижој од минималне зараде, следи да тужиоцима није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да им ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужилаца.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована,

постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе Закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2 тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужиоци су запослени у школи, па се на утврђивање и обрачун њихове плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закона о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Дакле, на основу горе наведених прописа, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за

остваривање предметног права тужиље садржан било у општем било у посебном акту. То значи да тужиоцима не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је, и утврђена околност да је тужиоцима, у спорном периоду, исплаћивана плата у износу нижем од минималне зараде због погрешно извршене корекције (доплате) плате до минималне зараде, без утицаја на одлучивање.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, према опредељеном захтеву, припадају трошкови целог поступка на име ангажовања јавног правобранилаштва, на основу одредбе члана 162. Закона о парничном поступку, и то 9.000,00 за састав одговора на тужбу, приступ на једно одржано рочиште 10.500,00 динара и за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић